

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm Vltimum. Quoniam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

trāit priuilegium contrarium, idēd præscriptioni renuntiāssa censetur. Ita *Innoc. n. 1. & alii communiter.*

Aduerte autem, quōd 1. dicitur, si præscriptio completa sit, sin autem non completa, fieri potest, vt occurrente dubio (quod tamen malam fidem non inducit) si post inchoatam cum bona fide possessionem superueniat, & veritas deprehendi non possit; vti docui *l. 1. tr. 1. c. 5. n. 21.* priuilegium quamuis in alia & aliquo modo contraria forma impetretur ad cautelam, ita, vt subditiōe inseruire possit, si videlicet præscriptio de iure non subsistat, vti notauit *Alex. de Nauo hic. n. 37.*

2. Aduerte, quōd dicitur: si priuilegium sit contrarium antecedenti vsucapioni, vt in casu huius Capituli, alioquin si contrarium non sit, non obstat, quo minū priuilegium absolutē & sub eadem forma impetretur, sicuti ex vi præscriptionis competit. Vti hīc docet *Innoc. loco cit. Abbas. n. 18.* Ratio reddi debet, quia hoc non infrequens est, quōd aliquis per priuilegium impetret, quōd communi iure ipsi competit, videlicet ad corroborationem eius, ac maiorem securitatem, omnēque dubitationem tollendam, si fortē in iudicio contra petitorē exceptio seu defensio ex vno capite probari non possit, vt ex altero probatio procedat, cūm facilior & expeditior sit probatio per priuilegium, quā vsucapionem.

Quæres. Vtūm necesse sit priuilegio impetrato aliquo vsu fuisse ad hoc, vt præscedenti contrariæ præscriptioni consummatæ renuntiare censeatur.

Responsio est negatiua cum *gl. hīs. verb. intentioni.* Quia hoc ipso, quōd priuilegiatus impetrat priuilegium contrarium, censetur renuntiare præscriptioni; cūm verō additur in text. nostro vocula *præsertim* siue *maximē* si vsus etiam priuilegii accedat, id ostendit etiam secluso vsu, tacitam renunciationem præsumentam esse.

* * *

Quoniam.

PARAPHRASIS.

Innocent. III. in Concilio Lateranensi definiuit, quoniam omne, quod non est ex fide, peccatum est, idēd nulla sine bona fide valere debeat præscriptio Canonica, aut ciuili, cūm vniuersim loquendo omni constitutioni, aut consuetudini derogandum sit, quæ absque mortali peccato obseruari non potest, quemadmodum necesse est, vt qui præscribere vult, in nulla temporis parte conscientiam habeat rei alienæ.

S V M M A R I V M.

1. *Habens intra tempus præscriptionis conscientiam rei alienæ, quam restituere, aut cui satisfacere debeat, is præscribere non potest.*
2. *Debitor ex personali debito, v. g. mutui cuius est conscius sibi, quōd debeat, si illud non soluat, creditore non petente, præscribere debitum illud non potest etiam tempore longissimo 30. annorum, licet Hostiensis & Abbas contrarium doceant, contra communem Theologorum, & Canonistarum.*
3. *Valet tamen statutum, vt Creditori jus non dicatur, si decennii spatio debitum personale non exegerit.*
4. *Bonâ fide litigans & condemnatus ad soluendum contra executionem sententia potest scribere, altero solutionem non petente.*
5. *Pralatus sciens notoriè rem alienam à Monasterio detineri, tenetur eam restituere.*
6. *Si notorium non sit, nec à Pralato demonstrari possit, retinere potest.*
7. *Capitulum aut Conuentus cum bona fide non potest præscribere, Pralato habente scientiam rei alienæ, si ea communiter ab utroque possideatur, requiritur vtriusque bona fides.*
8. *Si Pralatus confiteatur rem alienam esse, non nocet Ecclesia, nisi ab Ecclesia vel Capitulo mandatum habeat, vel ad sit juris præsumptio, quōd res aliena sit, vel ea spectet ad solum Pralatum.*

9. *Re-*

9. Resoluitur quæstio, an mala fides antecessoris, noceat successori, ita ut præscribere non possit, etsi bonam fidem habeat.
10. Non nocet successori particulari v. g. emptori, donatario &c. nisi res vitio reali affecta sit.
11. Nocet tamen successori vniuersali, si causam habeat ab antecessore ita, ut nunquam præscribere possit.
12. Ampliatur doctrina etiam ad successores populorum, cuiusque Magistratum.
13. Successori in beneficio, vel dignitate noceat mala fides antecessoris.

NOTAND. Vnic. Quicumque intra tempus jure definitum ad complendam præscriptionem conscientiam habet rei (aut juris) alienæ, quam ipse restituere, aut cuipiã satisfacere debeat, si præscribere non potest. Ratio est, quia si quis sciat rem, aut jus ad alterum spectare, & nihilominus detineat, contra conscientiam agit, & consequenter peccat, quia quod non est ex fide, peccatum est, quia contra conscientiam fit: atqui lex præscriptionis siue Canonica sit, siue civilis, non debet esse nutritiua peccati, alioquin cum iusta & rationabilis non sit, non est vera lex, neque obligat. Vide quæ dixi l. 3. tr. 1. de iust. c. 8. n. 10.

Aduerte autem ad verba quæ adiunxi: *quam ipse restituere &c.* si enim aliter jus habeat, quidpiam agendi aut petendi, tu autem debeas ei tradere aut reddere, nisi ille petat, hoc casu non es in mala fide, si eo non petente, aut agente taceas, seu dissimules, consequenter per temporis legitimi decursum præscribere potes; ut si vicino tuo jus competat seruitutis rusticæ, videlicet, quod per agrum tuum ire, aut currum agere liceat, atque per 10. annos cessauerit, amittit jus suum viâ præscriptionis: tamen si tu probè sciueris jus ipsi competere, tamen in mala fide aut peccato positus non fuisti, cum tu nihil agere debueris, sed tantum pati, si vicinus ageret, sicut explicari pluribus positus exemplis cit. c. 8. n. 12.

Quæritur I. Quid sentiendum sit de eo, qui scit se debitorem esse ex personali, v. g.

debito accepti mutui, & non soluit, quia creditor petere intermittit, num præscribere possit saltem tempore longissimo 30. annorum, quo omnis actio exclusa videtur. Ita affirmat *Hostiens. in sum. h. tit. n. 4. Abbas. n. 18.* nam talis, qui debitum personale. v. g. ex mutuo non soluit, quia non exigitur, malæ fidei possessor non est, cum non possideat alienum; quamobrem inferunt, validum esse statutum municipale, ut si creditor intra annos decem debitum personale non repetat, postea jure suo cadat, nec repetere amplius possit, idque ad excitandam diligentiam & vigilantiam creditorum.

Sed contrarium ex communi Theologorum & Canonistarum sententia docet *Imol. hic. n. 24. Alex. n. 24. Felin. n. 3.* quia falsum est, quod debitor ex mutuo. v. g. Creditore non petente, soluere obligatus non est, nisi præsumere possit, quod creditor sciens sibi deberi, idèd non petat, quia remittere, seu condonare velit, sed hæc est tacita renunciatio juris, non præscriptio, quippe quæ etiam contra ignorantem procedit. & cum hac doctrina consentit *l. Magna. 12. Cod. de contrahenda emptione*, vbi dicitur, si tempus solutionis faciendæ advenit, quod dies pro homine interpellat.

Interim fateri possumus, quod ad excitandam Creditorum diligentiam, & vitandam litium intricacionem valeat statutum, ut Creditori jus non dicatur, si decennij spatio debitum personale non exegerit, sed non idèd perficietur præscriptio, per quam jus naturale debiti aboleatur, aut Canonica denuntiatio ad amovendum iniustitiæ peccatum impediatur, sicuti etiam fatetur *Abbas num. 23.*

Ad rationem in oppositum respondeo. Nomen possessionis latè accipiendum esse, dicitur: Quod malæ fidei possessor nullo vnquam tempore præscribit, *Regula 2. in 6.* ut comprehendat etiam debitorem ex debito personali, qui, postquam tempus soluendi advenit, si soluere intermittat, sibi jus immunitatis à debito arrogat, & quodammodo possidet, sed malâ fide, si conscientiam suæ obligationis habeat.

4 Cæterum, si quispiam bonâ fide litigârit coram Iudice, atq; per sententiam damnatus sit ad solvendum, poterit altero non petente executionem per 30. annos præscribere, contra executionem sententiæ, ita vt solvere non cogatur, si arbitretur naturaliter se obligatum non esse, sicuti indicavit *Innoc. in cap. vlt. in fine de exceptionibus.* & tradit *Abbas hic n. 30. Alex. n. 29.* nam pro sententia Iudicis est quidem præsumptio juris, ac de jure, quod justa sit, & idè executioni mandanda, si eius iniustitia notoria non sit, tamen hæc præsumptio cessat post 30. annorum decursum, cum veluti expirârit virtus sententiæ,

Quæritur 2. Si Prælatus sciat rem alienam à Monasterio possideri, vtrum debeat eam restituere?

5 Respondeo & dico 1. Si notorium sit alienam esse, tenetur eam restituere, cum hoc boni administratoris officium sit, vt aliena non seruet, neque iniuriam alicui inferri sinat. *argumento cap. Generaliter. 15. in fine dist. 54.* nihil perire credimus Ecclesiasticis vilitatibus, si, quæ sunt aliena, restituantur.

6 Dico 2. Si notorium non sit, nec à Prælato demonstrari possit, tunc retinere potest, *argumento c. 2. c. 6. q. 2.* quia restituendo nihil proficeret, sed damnum ipsemet incurreret, cum non possit, nisi iusta causa probata rem alienare; si tamen existimaret, quod Dominus rei jus suum probaturus sit, debet eum monere, vt illud prosequatur, secundum *Gloss. in cit. c. Generaliter. verb. reddantur. & gl. final. huius cap.*

7 Sed nunquid Capitulum aut Conventus cum bona fide præscribere poterit Prælato habente scientiam rei alienæ, si ea communiter à Prælato & Capitulo possideatur, affirmat *Alex. hic n. 42.* & idem sentire videtur *Imol. n. 36.* sed arbitror contrarium dicendum, si res communiter possideatur, quod & Prælati & maioris partis Conventus bona fides requiratur, quia Prælatus talem rem præscribere non potest sine Capitulo seu Conventu, cum itaque Capitulum incapax sit præscribendi propter malam fidem seu scientiam rei alienæ, sequitur quod

præscriptio non procedat. Accedit quod lex præscriptionis, cum sit derogatoria juris alieni præter jus naturale introducta, odiosa potius, quam favorabilis censei debeat, & idè non extendenda, ita vt bona fides vni⁹ partis adiuvet malam alterius, sed potius vt mala fides vnius partis destruat bonam fidem alterius, ex indiviso possidentis.

Dico 3. Si Prælatus confiteatur rem alienam esse, non nocet Ecclesiæ, nisi ab Ecclesiæ, vel Capitulo mandatum habeat. *c. 2. de testibus in 6. & tradit Gl. fin. hic gl. in c. 3. verb. nescio. Dist. 22.* Vel nisi Iuris præsumptio adsit, quod res aliena sit; argumento 6. *Si diligenti. 17. hoc tit. & docet ibi Abb. n. 4. Felin. hic n. 11.* Vel nisi res, de qua agitur ad solum Prælatum spectet, & non simul ad Conventum, tunc obesse sibi potest saltem quoad vitam suam *argumento c. Cum venisset. juncta gl. in not. de instis. & tradit Felin. hic cit. n. 11.*

Quæritur 3. Vtrum mala fides antecessoris nocet successoris, ita, vt præscribere non possit, tametsi bonam fidem habeat.

Resp. & Dico 1. Mala fides antecessoris non nocet successoris particulari v. g. emptori, donatori &c. Ratio est; quia possessio translata censeiur in aliam personam, & idè à priore infici non debet.

Limitand. est. Si res vitio reali affecta censeatur, quia furtivè, aut violenter occupata fuit, tum vsucapi non potest. *§. furtivè, & §. novissimè. Institut. de vsucapionibus. & l. Titia. 11. Cod. de acquirenda possessione.* Ex quo sequitur, si quis sciens rem alienam esse, alteri vendat, aut donet, à donatario, vel emptore vsucapi eam non posse, propterea quod qui ita vendit, aut ex alia causa tradit, furtum committere censeatur. *cit. §. furtivè.*

Intelligi autem hoc debet, quod præscribi non possit res furtiva tempore longo 10. annorum, at tamen longissimo præscriptibilis est à bonæ fidei particulari possessore *authent. mala fidei Cod. de præscript. longi temporis & l. 3. & 4. C. de præscript. 30. vel 40. annorum.*

Dico 2. Mala fides antecessoris nocet successoris vniuersali, si causam habeat ab antecessoris

anteceffore, ita, vt talis fuccellor præfcribere nunquam poffit; ita habetur in *l. Cum vitium. 11. ff. de diuerfis. & temporalibus præfcriptionibus* & in *l. Malâ fide. C. Communia. de vfucapionibus*. Vbi rubrica Baldi: *vitium defuncti nocet fuccellori vniuerfali, etiam bonam fidem habent: & in §. diutina. juncta. gl. verb. Quod noftra. Inftit. de vfucapionibus*. Et docet ex communi Bartolus in *l. Pomponius. ff. de acquirenda poffeffione. Abbas in c. Si diligenti. n. 29. de præfcript. Gabriel. lib. 5. conclud. vbi de præfcript. con. luf. 6. Couar. Reg. peccatum. part. 2. §. 9. n. 5. & 6. Ratio eft, quæ traditur in *gl. cit. §. diutina*. Quia fuccellor vniuerfalis (in omnibus iuribus ac oneribus fuccedens) eadem perfona cum anteceffore reputatur.*

¶ 2. Ampliari debet. Quod hæc doctrina locum non tantum habeat in hære de refpectu defuncti, fed etiam in fuccellore populo, eiusque Magiftratu, cum fuccedant iuribus ac oneribus antecefforum fuorum, atque poffeffio omnino eadem maneat, fi mutatio nulla fiat, id eft, non poffeffio, quæ initio vitiofa erat apud populum, nunquam ad alterum per alienationem aliquam translata fit, tunc enim locus eft *Regula 29. in 6.* Quod ab initio vitiofum eft, non potefit tractu temporis conualefcere. Et ita docent *DD. in cit. l. Vitium. & in l. Cum hæres. 11. ff. de diuerfis actionibus*, fi poffeffio ab initio vitiofa fuit, vfucapionem nunquam fieri poffe, nifi mutatio aliqua feu inuerfio poffeffionis interueniat.

¶ 3. Quæres igitur, fi Monafterium ante 200, vel 300. annos fine folennitate debita. v. g. nõ adhibito confenfu Epifcopi, ciuitati vendidit prædium, num illud jam reuocari poffit à fuccelloribus. videlicet Magiftratu & populo, fi vt ponimus, emptores iuris errore, non facti, laborârunt, aut fortè fcierunt, Epifcopi confenfum non interueniffe.

Refpondeo, id omnino effe confequens, fi hæc ita oftendi poffint, veruntamen propter temporis diuturnitatem in dubio præfumendum erit, Epifcopum poftea emptionem approbâffe, aut ratificâffe, quandoquidem in dubio præfumitur actum legitime

cognitum effe, & ita vt valeat, potiùs etiam præfumetur ciuitatem facti errore laborâffe, quàm iuris.

Ad extremum duo adverte. 1. Quod in assertione dixi: Si causâ habeat ab anteceffore, vt hinc excludatur fuccellor in beneficio, vel dignitate, cui non nocet mala fides antecefforis, cum ab eo titulum & causam non habeat, fed à collatore; ficuti hîc tradit *Imola n. 10. Couarr. cit. §. 9. n. 6. verf. 7. Felin. in cap. de quarta. n. 23. h. iii. Molin. to. 2. tr. 2. de iust. D. 65.*

Alterum: licet fuccellor vniuerfalis vfucapionem perficere potuerit etiam cum mala fide, fi anteceffor eius bonâ fide rem poffedit, fpectato iure Iuftiniano. §. *diutina. cit.* Id tamen iure Canon. correctum eft, quare hodie nullo habito discrimine inter fuccellorem vniuerfalem & particularem, neuter eorum ceptam ab anteceffore vfucapionem continuando perficere potefit, nifi & ipfe bona fide poffideat.

CAPITVLVM I.

EODEM TITVLO IN VI.

Epifcopum.

PARAPHRASIS.

Epifcopus. v. g. Auguftanus repetebat Ecclefias, vel decimas ab Epifcopo Conftantiensî, eò, quod in diœcefi Auguftana fitæ effent, fed Conftantiensî Epifcopus obiecit, fe eas præfcripiffie tempore legitimo, videlicet annorum 40. Hoc autem non fufficere refpondet Bonifac. VIII. fed opus etiam effe, vt Epifcopus præfcriptionis titulum alleget ac probet, propterea quod jus commune fit contra poffefforem Epifcopum, in tali autem cafu, fi vel jus commune fit contra poffefforem, vel alia aduersus eum præfumptio exiftat, tunc ad præfcribendum non fufficit bonæ fidei poffeffio, nifi etiam titulus adfit, qui causam tribuat poffeffori præfcribendi, vel nifi tanti temporis poffeffio probeatur, cuius initij memoria nulla exiftat.

S V M.